

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Vita Spirituali, Eivsque Perfectione - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1611

De Quatuor Postremis fructibus perfectionis. Cap. xv.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77833](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77833)

Ista 64. defectibus maculant, quibus optime illud *Istaia* conuenit. Ec facti sumus, vt immundus omnes nos, & quasi pannus menstruatae vniuersae iustitiae nostrae.] Nam istorum bona opera iustitiae sunt, ex eo quod amicorum Dei sunt, & a vera charitate procedunt, & quodammodo immundae sunt, quia nonnullis paruulis maculis, & imperfectionibus inquinantur. Illi scilicet sancti homines & perfecti, bona opera multo puriora, & diuinis oculis gratiora faciunt, quia perfecta charitas eorum vires, & appetitus omnino subijciens, opera in solum Deum purissima intentione dirigit, omnem socordiam, repugnantiam, & distractionem remouet, & reliquis imperfectionibus, quae actionibus nostris sese immiscere solent, exquisitissima cura ac diligentia reiecit. Quare Salomo in Prouerbis dicit, quia lux iustorum, id est, eorum vita, & conuersatio laetificat. Quosnam laetificat? Certè Deum, Angelos, & homines Deum, cui illi purissimum honorem exhibent; Angelos, quorum se discipulos, & imitatores ostendunt; & homines, quos vitae sanctitatem & honorum operum perfectionem docent. Si viri perfecti orent, tanto spiritus feruore, tanta reuerentia, & timore, tanta fiducia, & amore orant, vt non tam homines fragiles quam terrestres quidam Angeli videantur. Si cogente necessitate, aut charitate loquantur, tanta circumspectione, & modestia loquuntur, vt nihil otiosum, nihil molestum, nihil durum audientibus ex ore suo prodire permittant. Si corpus cibo, & potu sustentent, tantam abstinentiam & sobrietatem retinent, tanta distractione appetitum cohibent, vt scientes, ne in modico quidem excedant temperantiae mensuram. Si quid aliud agant, sic agunt, vt bonae ac perfectae actionis circumstantias non deserant. Sunt enim veluti artifices virtutis petitiissimi, & pictores sapientissimi, qui ex suis manibus nullum opus impositum, aut minus decorum abire concedunt. Thomas enim Aquinas explicans, qua ratione Deus omnia bene faciat, his pene verbis nos ad eius imitationem exhortatur. Similiter & nos diligentiam apponere debemus, vt singula opera nostra, quantum vnquam melius possumus, faciamus ex omni virtute Domini Iesu Christi, & cum omni desiderio triumphantis, & militantis Ecclesiae, & sub nomine creatoris, quasi tota salus nostra, & omnis laus Dei, & vniuersitatis vtilitas, ex vno opere dependeat, quasi nunquam ad id opus reuersari, neque opus aliud postmodum inceptri. O quotiens concupiuius, & nisi sumus hanc regulam in bonis operibus seruare, & nunquam, peccatis nostris impediuntibus, & socordia nostra se opponente, potuimus, quam tamen non sine admiratione, & laetitia vidimus sapè à viris perfectis seruari, & non verbo tantum, sed opere & veritate custodiri. Hi sunt alij quatuor perfectionis fructus, quibus ipsa laborum ipsius gratia acceptorum, non oblita, hospites suos, & amatores nobilitat.

De quatuor postremis fructibus perfectionis.

CAPVT XV.

V A T V O R adhuc fructus ligni vitae nobis explicandi supersunt, qui sicut loco superiores sunt, ita dulcedine, & suauitate praestantiores esse noscuntur. Nam sicut in mundo visibili, quo corpora sunt superiora, & magis à centro distantia, eo sunt nobiliora, atque illustriora; adeò

A vt inter caenum, & caelum, inter lapides & astra, inter corruptibilia, & incorruptibilia incomparabilis minimi & maximi inueniatur diuersitas, ita in mundo inuisibili, quem tum res à materia secretae, & liberae, quam eorum actus, virtutesque componunt, tanta est nobilitatis & praestantiae differentia, quantum nec mens humana assequi, nec obtusum hominis ingenium valet apprehendere. Postrema ergo series fructuum perfectionis, quia superior est, & occultior, fructus, atque effectus meliores, & excellentiores continet: fxit Deus, vt eos non solum scribere, aut legere, sed multo magis opere implere, & in teriori mentis palato gustare sciamus.

B Nonus igitur fructus perfectionis est, sustinentia aduersitatum. Nam perfecta charitas est, sicut gigas robustissimus, qui onera aliis hominibus importabilia expedite vehit, & sine vlla difficultate supportat. Sic perfecta charitas cuius sunt vires giganteae, oneribus magnarum aduersitatum, quae communes iustos premunt, nec tristatur, nec premitur, nec immoderate fatigatur. Haec est enim magnae dilectionis natura, vt aduersa non sentiat, aut etià cum ingenti hilaritate sustineat. Quare Patriarche Iacob, magnos & multos labores Rachelis gratia sustentanti, pauci videbatur praemoris magnitudine. Et Paulus Christum in vita, & in ore, & in visceribus scriptum habens calamo charitatis, repletur consolatione, & superabundat gaudio in omni tribulatione sua. Quid ergo mirum, si perfecta charitas, quae semper magna est, & infantiam imperfectorum excessit, in tribulationibus laetetur, in aduersitatibus gloriatur, in laboribus exultet, & in mediis tentationum ignibus constituta, secura, constans, immobilisque persistat. Vox quidem minus perfectorum est: Mendicantem, & diuitias ne dederis mihi, tribue tantum victui meo necessaria, mendicitatis & diuitiarum nomine, magnam tribulationem, aut magnam prosperitatem meuentes, & vitam quietam, & rebus necessariis suffulcram postulantes. At perfecti sapius aliter postulant, qui licet prosperitates timeant, & superbie, ac vanitatis occasiones fugiant, tamen tribulationum propter Christum, amore capti, eas non fugiunt, sed potius ad amoris probationem desiderant, clamantque cum Psalmographo: Proba me Domine, & tenta me, vire renes meos & cor meum.] Probari appetunt, viri, & exerceri volunt, vt & charitatis intus latentis capiunt experimētum, & magni, atque excellentis amoris praebent indicium. Est enim aduersitas, quae charitatem commouet, & alias virtute incendit, vt bonum odorem spargant, & quam odoriferæ sint, quantumque perfectionis habeant, omnibus innotescat. Ideoque pulchre dixit Gregorius: Sicut vnguenta, nisi commota, re. Iolere latius nesciunt; & sicut aromata fragrantiam suam, non nisi cum incenduntur, expandunt; ita sancti viri, omne, quod virtutibus redolent, in tribulationibus innotescunt.] Et statim ad hoc applicas illud Domini: Si habueritis fidem tamquam granum sinapis, subdit. Granum quippe sinapis, nisi conteratur, nequaquam vis virtutis eius agnoscitur, nam non contritum, lenè est, si verò conteratur, inatdescit, & quod in se acerrimum latebat, ostendit. Sic vnus quisque vir sanctus, cum non pulsatur, despicibilis, ac leuis aspicitur: si qua verò illum tritura persecutionis opprimat, mox omne quod calidum sapit, ostendit, atque in feruorem virtutis vertitur, quicquid in illo ante despicabile, infirmumque videbatur, quodque in se per tranquillitatis tempora libes operauerat, exagitatus tribulationibus, coactus innotescit. Quid ergo mirum si perfecta charitas aduersitatum tolerantiam diligit, imò

C

D

E

Gen. 29.

2. Cor. 7.

Prou. 30.

psal. 25.

Greg. 19. 2. 2.

Matt. 17.

& in tribulationibus letitiam & exultationem habeat, vt ea tamquam signo quodam intra naturam signi certissimo, se iam ad perfectionem venisse cognoscat; Diligit profecto aduersitates, & afflictiones amplectitur, & viros sanctos atque perfectos monet, vt maximorum metitorum materiam, & perfecte virtutis indicium non rejiciant. Quamobrem hi in congregatione positi Prælatorum durtiã, & equalium detractiones, minorum irrisiones, libenter sustinent, iniurias, & contumelias grato animo excipiunt, & (vt verius dicam) nec iniurias, nec contumelias putant. Nam ita sunt in humilitate radicati, & fundati, vt nullũ bonum, neque verbum, neque opus sibi debitum cogitent, & omnia pœnæ & afflictionis mala, à se conmerita existiment. Viliora obsequia sine vlla contradictione obeunt, modestiores functiones iussi suscipiunt, monasteria, aut collegia, omnibus ad vitam iocundam transigendam vacua tacentes habitant, & propter amorem, ac desiderium perfectionis aliorum imperfectiones, & defectus æquanimiter portant. In hoc autem se viros perfectos & sanctos ostendunt, & fructum suauissimum perfectionis edunt, Quia (vt inquit Gregorius) ille verè perfectus est, qui erga imperfectionem proximi impatiens non est. Nam qui alienam imperfectionem ferre non valens, patientiam deserit, ipse sibi testis est, quòd perfectè necdum profecit. Hinc in Euangelio veritas dicit: In patientia vestra possidebitis animas vestras.] Quid est enim, animas possidere, nisi perfectè in omnibus viuere, cunctis mentis motibus ex virtutis arce dominari.] Perfectio ergo, quæ patiens est, in aduersitatibus, & laboribus tolerantiam habet, & tribulationibus exagitata fratribus se mitem, & blandam ostendit, quia non putat se plenè naturam nostram vicisse, & affectus humanos superasse, nisi & omnia bona agat, & omnia mala ab aliis illata sustineat.

Decimus fructus perfectionis est, collectio internarum virium. Est namque perfecta charitas vel vt magnes, quæ memoriam, intelligentiam, voluntatem, & cogitationem, ad se potenter trahit, & ab eo in quo ipsa occupatur, scilicet à Deo summè dilecto, minimè auelli separarique permittit. Si enim humanus, aut profanus amor, cum magnus est, ita mundanorum hominum mentes absumit, vt eas extra se ducat, & sui compotes esse non sinat, quid diuinus amor, quid charitas sine vlla mensura potentior & robustior efficiet, nisi perfectorum mentes à rerũ labentium miseris extrahere, & in Deum, atque in res diuinas, ac cælestes immittere? Horũ memoria Dei recordationibus capta, creata omnia nõ necessaria detrectat; intelligentia, splendidissima luce perfusa, iugiter mysteria supernaturalia perlustrat; voluntas igne amoris absumpta, res perituras exhorret, & soli Deo, scilicet amato suo affectibus factis adhæret; mundanis rebus frigida, & rebus diuinis accensa. Hi sunt, qui frequenter pacis oscula, & amplexus charitatis excipiunt, iubila experiuntur, excessus mentis patiuntur, quibus non raro dicitur: Bibe amici, & inebriamini charissimi:] quoniã torrente voluptatis potantur, & melle deliciarum reficiuntur. Ipsi dicant, Venite & audite omnes, qui timetis Deum, quanta fecit Dominus animabus nostris,] ipsi explicent dona, quæ receperunt; voluptates, quas gustarunt; loquia, quæ audierunt; nobis enim qui tantũ optauimus, & numquã gustauimus, datum non est hoc temerariè dicere, aut verbis imperitis explicare. Aut certè si nõ audent dicere, ne sanctũ dent canibus, & margaritas ante porcos mittant, id est, ne nobis imperfectis, & retum

A Spiritualium ignaris, arcana, quorum cognitione indigni sumus, aperiant, saltem splendorem lucis, nempe puritatem in facie, sicut Moyse, & legis tabulas, nimirum sanctas actiones in manibus, indicia suæ felicitatis ostendant. Hoc ergo præstat mentibus sancta perfectio, eas cogitationibus, & desideriis, & affectibus à rebus mundanis eximit, & in vnum Deum ita colligit, vt ipsum solum cernant, ipsum sitiant, & in ipsum toto virium suarum nisu contendant. Egregie hunc perfectionis effectum Magnus Albertus & verè magnus, qui scientiarum profunditatem tanta sanctitate condidit, in hunc modum exposuit. Quæ ex re est hominis in hac vita sublimior perfectio, ita Deo vniri, vt tota anima cum omnibus potentiis suis, & viribus in Dominum Deum suum sit collecta, vt vnus fiat spiritus cum eo, & nihil meminerit nisi Deum, nihil sentiat, aut intelligat nisi Deum, & omnes affectiones, in amoris gaudio vnitas, in sola Conditoris fruitione suauiter requiescant.] Et paulò post, explicato, quomodo anima Deo similis efficiatur, subdit. Hoc autè numquam plenè fit: nisi cum ratio perfectè iuxta capacitatem suam, illuminatur ad cognitionem Dei, qui est summa veritas; & voluntas perfectè afficitur ad amandã summam bonitatem; & memoria plenè absorbetur, ad intuendum & fruendũ æterna felicitate, & ad suauiter & delectabiliter in ea quiescendum. Et quia in horum consummata adeptione cõsistit gloria beatitudinis, quæ perficitur in patria, liquet quòd istorum perfecta inchoatio est perfectio in hac vita.] Qui doctè & subtiliter perfectionem in hac potentiarum collectione, seu in hac vnione constituit, quoniam si perfectio (vt supra ex Thoma Aquinate didicimus) posita est in vnione cuiusque rei cum suo vltimo fine: manifestum est, perfectionem nostram esse illam charitatem, ita ardentem & absolutam, quæ vires nostras à caducis rebus dimoueat, & Deo fini nostro adhærere, suauissima quadam dominatione compellat. Sic enim homo cum sponsa, iam non solum quærit Deum, quod proficientium est, sed inuenit, quem diligit anima sua; & inuentum tenet, nec dimittit, donec æterna benedictione benedicat sibi.] Imò (vt quod verissimum est, dicamus) nunc non dimittit, sed perfectius tenet, & secum indissolubili vinculo felicitatis attingit. Ioannes etiam Cassianus non præteriuit hunc suauissimum arboris vite fructum, ac perfectionis effectum. Explicãs quippe, quo pacto illud Saluatoris impleatur (in quo nostra perfectio collocata est) vt omnes vnum sint, sicut tu Pater in me, & ego in te, vt & ipsi in nobis vnum sint;] ita scribit. Quod ita fiet, cum omnis amor, omne desiderium, omne studium, omnis conatus, omnis cogitatio nostra, omne quod videmus, quod loquimur, quod speramus, Deus erit: illaque vnitas, quæ nunc est, Patris cum Filio, & Filij cum Patre, in nostrum fuerit sensum, mentemque transfusa, id est, vt quemadmodum nos ille sinceræ, & puræ, atque indissolubili diligit charitate, nos quoque ei perpetua, & inseparabili dilectione iungamur, ita eidem scilicet copulati, vt quicquid speramus, quidquid intelligimus, quidquid loquimur, Deus sit; in illum, inquam, peruenientes, quem prædiximus finem, quem idem Dominus orans in nobis optat impleri.] Sic ergo perfecta charitas animas perfectorum, non solum solitariorum, sed omnium sibi subiecit, & in Deum colligit, vt earum vires, atque potètiã ab omnibus creaturis abstrahat, & solum Deum cogitare, intueri, desiderare, & amare concedat. Et quod mirabilius est, ita hanc virium collectione efficit, & omnia vana, & inania abiicit,

Greg. 5.
mor. c. 13.

Luc. 21.

Cant. 8.

Psal. 65.

Albert.
lib. de ad.
herendo
Deo, c. 3.D. Thom.
2. 2. q.
184. ar. 1

Cant.

Ioan. 7.

Cassia.
col. 1. q.
c. 6.

vt

vt tamen curas necessarias, & piam rerum sibi de-
mandatarum sollicitudinem non abiciat. Quæ pro-
fectò sollicitudo, cum mentis collectione, & diuina
presentia non pugnat. Neque enim viri perfecti sunt
ad res gerendas inepti, aut ad Ecclesiam iuandam
minus idonei, quod certè cogitare magna ignorantia
est, sed eò magis apti & expediti, quò verius & perfe-
ctius omnipotenti Deo, & omnium bonorum fonti
iunguntur. Nam quemadmodum Deus seipso beatus,
& sua semper cõtemplatione salix, in seipso vniuersa
creata, sine vlla perturbatione videt, & sine vlla dis-
tractiõne dispositiua isti ad magnã (supra quam dici
potest) Dei imitationem admissi, in conspectu eius
res viles, ad se pertinentes faciunt, negoria tractant,
& cum ingentii tranquillitate spiritus, aut spiritualem
animarum salutem, aut res alias necessarias procurant.

Vndecimus fructus perfectionis est, concordia
voluntatum. Quis enim nos reprehendet, si perfe-
ctam charitatem, vinculo animæ & corporis simi-
lem esse dicamus? Vt quemadmodum ratione huius
nexus, corpus nihil aliud, aut beatius, aut iucundius
habet, quàm animam completi, ei arctissima vnione
conijungi, & ab illa regi, ac gubernari; ita voluntas
nostra perfectæ charitatis causa, nihil aut amabilius,
aut felicius experitur, quàm diuinæ voluntati subij-
ci, eiusque regula omnia cogitare, & acta metiri. Ego
sic cogito, voluntatem Dei esse velut animam, quæ
corpori vitam, sensum, motum, & pulchritudinem
tribuit: voluntatem hominis esse sicut corpus, quod
à beneplacito Dei omne bonum, ac perfectionem
expectat: perfectam verò charitatem esse nexum, has
duas vineius voluntates, & ad summam pacem, &
concordiam redigens; ita scilicet, vt illa iubeat, &
regat, hæc verò sine vlla contradictione pareat, at-
que regatur. Hoc ergo vinculo perfectorum volun-
tas diuinæ voluntati colligata, illud vult, quod Deum
velle existimat, & illud non vult, quod Deum nolle
cognoscit: amat, quod ipse amat, odio habet, quod
ipse odit, & quantum potest, nec latum vnguem à
Dei imperio & iussione discedit. Nam si Deus illos
amat, qui iustitiam, & innocentiam sequuntur, per-
fecta voluntas eisdem amore prosequitur, dicens cum
Dauid: Oculi mei ad fideles terræ, vt sedeant me-
cum: ambulans in via immaculata, hic mihi ministra-
bat.] Si Deus illos detestatur, qui virtutem & sancti-
tatem deserunt, ipsa eos quoque abicit, & abomina-
biles reputat. Non habitabit (inquit) in medio do-
mus meæ, qui facit superbiam, qui loquitur iniqua
non direxit in conspectu oculorum meorum.] Si Deus
suarum legum obseruantiam iubet, & earum trans-
gressionem vetat, dicit ipsa verbo, & facit opere, quod
in Psalmo scriptum est. Iniquitatem odio habui, &
abominatus sum, legem autem tuam dilexi.] Prorsus
hæc humanæ voluntatis cum diuinæ voluntate con-
cordia, fructus perfectionis est, quæ Dei similitudi-
nem quærens, non tam eam in natura, quàm in hoc
consensu, & vnimitate constituit. Vnde Prosper
Regienſis Episcopus sapienter ait: Possunt in hac vi-
ta illi esse perfecti, qui perfectè diligunt Deum. Et illi
perfectè Deum diligant, qui volendo, quod vult Deus
& nolendo, quod non vult, nec viliſ peccatis, quibus
offenditur, acquiescunt: & semper se ad virtutes, quas
ipse dignatur donare, diligendas, & habendas exten-
dunt. Hi sunt, qui omnia bona, quæ implere potue-
runt, ab illo se adiutos, vt possint, veraciter credunt,
quicquid mali commiserint, vitio suæ voluntatis af-
tribuant; quicquid boni non potuerint implere, ab il-
lo vt possint, iugiter petunt; cum potuerint, illi gra-
tias agunt. Bona eius, quæ fuerint consecuti, etiam
aliis conferri, socialiter volunt, & vsque in suos ini-

A
micos dilectionis suæ latitudinem porrigentes, hoc
omnes cupiunt esse, quod ipsi sunt.] Hæc itaque om-
nimodam, sanctamque concordiam, illi plenè asse-
quuntur, qui perfectionis compotes facti, Deum se-
cum commorantem habent, à quo in omnibus, siue
per internos afflatus, siue per prælatorum iussa, siue
per sanctæ Ecclesiæ statuta reguntur. Et tamquam
membra Christi viua, & pulchra, & charitatis perfe-
ctæ calore fota, capitis vocem modelè quidem & nõ
arroganter vsurpant. Et non reliquit me solum, quia
ego quæ placita sunt ei, facio semper.] Perfectò non
relinquitur soli, qui Christo capiti, & aliis proximis
per charitatem perfectam Dei & proximi, adherent.
Indè autè habent, vt quæ ei placita sunt, faciant sem-
per. Nam sine ipso, humana imbecillitas non potest
innocentiam seruare, & vitæ rectitudinem ac sancti-
tatem retinere. Non est sanè contemnendus hic fru-
ctus, imò cum magna auiditate, & desiderio susci-
piendus, quò perfectè Deum secum habent, & eius
fortissimum præsidium accipiunt, vt licet pro inge-
nita fragilitate nonnumquam leuiter cadant, tamen
pro benignitate diuina, ei fidelester seruiant, & eius
beneplacitum opere & intentione perficiant.

B
Duodecimus fructus perfectionis, isque postre-
mus est, transformatio in Deum. Nam perfecta cha-
ritas est quasi transfiguratio, aut transformatio quæ-
dam, qua vir iustus, atque perfectus, non tam exter-
nam effigiem, quam interna mentis lineamenta mut-
tat; & veteris Adæ miserias exuens, noui hominis
Christi virtutem, sanctitatemque conseruat. Hæc
transformatio non est in hoc constituta, vt homo
naturam hominis deserat, & in Deum transforma-
tus, atque conuersus, Dei naturam, & substantiam ac-
quirat (quis infans hoc diceret?) Sed in hoc quod
Dei proprietates, & virtutes imitetur, & ingenua vi-
tia, ac affectuum immoderantiam derelinquat. Sicut
enim fluius mare immensum ingressus, fluius esse
non desinens, maris nonnullam amplitudinem, &
capacitatem accipit, eoque absorptus, vnde suas an-
gustias perdidit, maris admirabilem maiestatem ac-
quisiuit; ita animus viri perfecti Dei maiestate, ac
puritate beneficio charitatis immersus, diuinas pro-
prietates redolet, & omnem veteris hominis mali-
tiam & vitiositatem extinguit. Quem ita Paulus
in seipso describit, dicens, Christo confixus sum cru-
ci. Vno ego, iam non ego, viuit verò in me Chri-
stus.]

C
Configitur eruci Christi (inquit Ambrosius)
qui amulus vestigiõrum eius, nulla mundi concu-
piscencia capitur, vt Deo viuens, mundo mortuus vi-
deatur.] Qui enim non agit, quæ mundi sunt, vel
erroris, mortuus est mundo. Et viuit in eo Christus
(vt interpretatione prosequatur Chrysostomus) quon-
iam seipsum Christo Domino, ac cruci præbuerat,
cunctaque reiecerat temporalia, & ad illius volunta-
tem faciebat omnia, ideo non dicit: Viuo Christo, sed
quod longè maius est, viuit in me Christus.] Viuit
ergo in perfectis Deus, & illi transformantur in ipsum
non quia naturam humanam perdant, sed quia simi-
litudinem quamdã diuinæ sanctitatis induunt, & im-
munditiam peccatorum abiciunt. O quàm aptè, &
E
appositè Bernardus hanc perfectorum transformatio-
nem declarat. Quomodo stilla aquæ modica (ait) multò
infusa vino, defecere à se tota videtur, dũ & sapore vi-
ni induit & colore; & quomodo ferrum ignitũ & cã-
dens igni simillimũ fit, pristina propriatq; forma exu-
tum; & quomodo solis luce perfusus aer, in eandem
transformatur luminis charitatem, adeò vt non tam
illuminatus, quàm ipsum lumen esse videatur; sic
omnem tunc in sanctis humanam affectionem, mira-
bili quodã, & ineffabili modo necesse erit à seueris pla-

Ioan. 8.

Galat. 2.

Amb. ibi.

Chrysost.
Ibid.Bern. lib.
de diligendo
Deo.

liquefcere, atque in Dei penitus transfundi voluntatem. Alioquin quomodo omnia in omnibus erit Deus; si in homine de homine quicquam supererit? Manebit quidem substantia, sed in alia forma, alia gloria, aliaque potentia.] Sic ille de Sanctis vitam beatam agentibus non minus verè, quàm eleganter scripsit, sed quod illi in caelesti patria vique ad facietatem edunt, in hac mortali vita, aliqua ratione degustant, quatenus diuinis perfectionibus veltiuntur. Illa namque cogitationum puritas, affectionum sanctitatis, conscientiae pax, atque serenitas; illa erga proximos charitas, erga inimicos mititas, erga miseros, & afflictos benignitas; illa in prosperis lenitas, in aduersis tolerantia, in rebus agendis tranquillitas; illa nobilis occupatio, qua semper Deum cogitat, Deum in omnibus quaerunt, Deum cupiunt, Deum amoris stringunt amplexibus; haec, inquam, omnia, quid sunt, nisi quaedam scintilla illius ignis increati, qui perfectos accendit? Quid sunt nisi vestimenta quaedam illius aeterni regis, qui regalibus iudicamentis dilectissimos filios circumdat? Quid sunt, nisi proprietates, & perfectiones Dei, qui sanctos & electos suos, ad perfectionem euectos in suae deitatis imaginem, similitudinemque transformat. Et sicut sol in nube, splendore suo, domum & habitationem constituens, eam pulchram, atque splendidam facit, & haec pulchritudo, manifestum est splendoris solis in ea habitantis indicium; ita Deus in sanctis atque perfectis filio suo, qui splendor est gloriae, domicilium & mansionem fabricans, eos reddit Christo conformes, & efficit sanctitatis & virtutum Christi participes. Quibus signis, atque indicis, an Christus in viris sanctis atque perfectis sit, non obscure cognoscitur, à quo tamquam ab efficacissimo igne in ipsum transformari; & veluti ignei facti, Dei splendorem, & calorem, & pulchritudinem, & efficacitatem possident, & antiquas tenebras, & pristinum frigus, & deformitatem, & pusillanimitatem ignorant. Et huius fructus causa omnium suauissimi ac perfectissimè omnes alios precedentes affatim, abundèque participant. Nam si in Deum transfusi sunt, quidni mentis puritatem; rerum temporalium contemptum; appetitum tranquillitatem; sermonis circumspeditionem habeant? Quidni cogitationum munditiam; desideriorum intolerantiam; virtutum sollicitudinem; & operum decorem teneant? Quidni aduersitatum sustentationem; virium internarum collectionem, ac voluntatum concordiam in intimis recessibus sui cordis recondant? Re vera has vniuersas perfectiones adeptus est anima, quae in Christum transfigurata, primi parentis affectibus ac vitis valedixit, & secundi Adami ornamenta pretiosa conquisit.

Charitas ergo ad hanc eximiam nobilitatem prouecta, & tamquam arbor pulcherrima his praestantissimis fructibus onusta, quae nihil terrenum sapiat, nihil vile quaerat, nihil virtuti & mentis puritati contrarium admittat, quae virtutes omnes in animam inuehat, ad omne bonum opus seipsam extendat, amicos & inimicos (vt postea dicemus) diligat, & solum Deum sicut, ac eius intimam vniionem precibus postulet, gemitibus efflagitet, & ineffabilibus desideris concupiscat, ipsa est perfectio spiritualis vitae, quam omnes religiosi veluti pretiosum thesaurum in agro religionis absconditum, & quasi inestimabilem margaritam à Christo Salvatore nobis à longè monstratam, volumus relicto saeculo, venditque, ac dilapidatis omnibus coemere, & pretio omnium, quae aut possidebamus, aut habere poteramus, in nostrum vsum vindicare. Hanc qui in vita

A religiosa positi non quaerunt, sed honoribus, & propriis commoditatibus aucupandis intendunt, vilissimi sunt, & tamquam planè insipientes & stulti, omnimodè contemnendi, vel (vt lenius loquar) magna commiseratione deplorandi, qui bona mundi, qualia qualia sunt, perdidit, & bona caeli, quae sola sunt bona, quorum gratia mundanis bonis se abdicarunt, praeter inertia & stultitia sua non receperunt. Qui verò quaerunt, & votis, ac operibus bonis habere contendunt, veluti sapientes, & suo munere satis facientes ab omnibus honorandi; licetè numquam margaritam istam omnino pulchram, & perfectam obtineant, & ad puritatem, ac sanctitatem optatam perueniant, quia certè eximia dignitas est, contemptis rebus secularibus spem & desiderium in perfectione figere, & pro ea consequenda, aut magis, aut minus fortiter laborare. At qui non solum perfectionem quaesierunt, sed etiam tandem sunt assecuti, quicumque illi sint, etiam si idiotae, etiam si plebei, etiam si nullis naturalibus talentis ornati, sapientissimi, & felicissimi habendi sunt, qui in vita spiritualis stadio brauium acceperunt, velocissimè ecurrerunt, & aliis etiam sapientibus, & literatis, & à mundo honoratis post se relictis, summi regis intimam amicitiam, & familiaritatem, & verè statum principum, & magnatum compararunt. Hi tamen semper de seipsis modestè sentiant, alios se libentes submittant, & nunquam se putent ad perfectionem peruenisse, & summam, ac culmen obtinuisse virtutis. Quam in sententiam Leo Papa inquit. Haec est perfectorum vera iustitia, vt nunquam praesumant se esse perfectos; ne ab itineris nondum finiti intentione cessantes, ibi incident in deficienti periculum, vt proficiendi deposuerint appetitum. Quia ergo nemo nostrum tam perfectus & sanctus est, vt perfectior, sanctiorque esse non possit, omnes simul sine differentia graduum, sine discretionem meritum, ab his; in qua peruenimus, in ea quae nondum apprehendimus; pia auditate curramus, & ad mensuram consuetudinis nostrae necessarij aliquid addamus augmenti.] Et Augustinus. Haec est nostra in ipsa peregrinatione iustitia, vt ad illam perfectionem, plenitudinemque iustitiae, vbi in specie decoris eius, iam plena, & perfecta charitas erit nunc ipsius cursus rectitudine, & perfectione tendamus, castigando corpus nostrum, & seruituti subiiciendo, & elemosinas in dandis beneficis, & dimittendis, quae in nos sunt commissa peccatis, hilariter, & ex corde faciendo, & orationibus indefinenter insistendo, & haec faciendo in doctrina sana, quae edificatur, fides recta, spes firma, charitas pura. Haec est nunc nostra iustitia, qua currimus elucentes, & sitientes ad perfectionem, plenitudinemque iustitiae, vt ea postea saturemur.] Atque a hoc loco breuius. Ac per haec, quantum mihi videtur in ea, quae perficienda est iustitia multum in hac vita ille profecit; qui quàm longè sit, à perfectione iustitiae, proficiendo cognouit.] Haec illi, & optimè. Nam pia humilitas est, quae incipientes ad augmenta virtutis effert; proficientes in perfectionem inuehit; & perfectos, & sanctos in ad-
 E
 pta perfectione, ac mentis puritate custodit.

Leo. ser. 2.
quad. c. 2.

Aug. libr.
de perfe.
iustitia,
cap. 8.

Aug. lib.
de spiritu
& lit. ca.
36.

Perfectionem vitæ spiritualis, ad Deum relatum illo præcepto contineri: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & in tota mente tua, &c.

CAP. XVI.

VITA de vitæ spiritualis perfectione diximus; qua iustus, ut respicit Deum, perfectus nuncupatur; & multo plura & secretiora dicemus, si tanta esset nostra solertia, ut Christi Salvatoris nostri verbum inveniret, quo perfectionem, aut consilio suavit, aut præcepto, & iussione mandavit: Quapropter istud verbum diligenter inquiramus. Nec credendum est magistrum sapientissimum, imò & ipsam sapientiam incretam, quæ opere, & doctrina tot vias perfectionis assequendæ monstravit, ipsiusmet perfectionis oblitam, aut eam silentio præterisse, aut nullo suæ doctrinæ verbo declarasse. Nam si in hunc hominum & Angelorum magistrum, quin & solum magistrum, quoniam scriptum est: Vos autem nolite vocari Rabbi, unus est enim magister vester, nullum vitium, nulla culpa, nulla ignorantia cadit; quo pacto de eo cogitandum est, quod doctori alicuius viæ magno vitio verteremus, viam scilicet ipsam ostendisse, finem verò, quò eundem esset, minimè propalasse. Inuestigemus ergo verbum quo Dominus perfectionem vitæ spiritualis, scopum & finem, aut præcepit, aut consuluit, certi, quod illud sumus inter sermones tanti doctoris reperiri. Puto sanè perfectionem illis Domini verbis esse contentam, quæ habentur apud Matthæum, Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & in tota mente tua. Quibus Lucas addidit, Et ex omnibus viribus tuis. Marcus autem, Et ex tota virtute tua. Et in Deuteronomio adhuc adiectum est: Ex omni fortitudine tua: ut sex modis Dominum à nobis diligendum sciamus, in quorum observatione tota vitæ Christianæ perfectio sita est, ac consistat. Videamus igitur quo pacto perfectio nostra his verbis Salvatoris nostri contineatur: Deinde cum ipsa verba præceptum sonent, qua ratione perfectio in præcepto posita sit: postmodò, quæ pars ipsius tantum sit in consilio, quam perfectio nos præcipuè in hac tractatione querimus, ut sic timoratas conscientias scrupulorum molestis eximamus.

Matth. 23.

Matth. 22.

Luc. 10. Mar. 1. 21 Dent. 6.

Matth. 22.

Orig. h. v. 23. in Matt.

Matth. 5.

Principiò, Dominum hoc mandato perfectionem ipsam, & totius vitæ spiritualis finem exposuisse, docent aperte verba, quæ post eius lationem ac promulgationem subduntur: Hoc est maximum, & primum mandatum. Quæ sententia docemur (ut annotavit Origenes) mandatorum sacra Scriptura, quoddam esse magnitudine, & ordine primum, quoddam esse magnitudine & ordine secundum; aliud verò magnitudine & ordine tertium; & sic deinceps, quousque ad mandatum minimum perveniamus. Esse namque aliqua mandata minima, aut alia minorata ipse legislator testatus est, dicens: Qui soluerit vnum de mandatis istis minimis, & docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno caelorum. Mandatum ergo charitatis Dei, primum & maximum est.

A Primum, non quidem ordine Scripturæ, quia alia priùs in sacris paginis feruntur mandata; sed primum dignitate virtutis; quoniam rem dignissimam præcipit, nimirum vitæ nostræ perfectionem, quam in nostri cursus initio præ oculis habemus, ut ad eam tota mentis aviditate curramus. Maximum etiam est, quia virtutem maximam præcipit, & omnium præstantissimam, ad quam reliquæ omnes virtutes referuntur, & ad eam, aut assequendam, aut promovendam, aut in suâ pulchritudine conservandam ordinantur. In quam sententiam Thomas Aquinas ait: Dei charitatem magnum esse mandatum, nam lege naturali iustum est, in visceribus nostris impressum, quæ nullo docente proclamant eum esse diligendum quem auctorem vitæ, & omnium bonorum veneramur, & finem omnium esse cognoscimus. Et maius esse mandatum, quia lege scripta reperitur, à Deo data, ac per Angelos ordinata, cuius in Deuteronomio vox est: Audi Israël, Dominus Deus noster, Deus vnus est. Diliges Dominum Deum tuum. Et maximum quoque esse mandatum, quia novissimè in lege perfectissima, scilicet Evangelica, promulgatum, in qua ei nomen maximi, ac præstantissimi datum, ac tributum est. Est etiam primum mandatum, primò quidem in intentione Dei iubentis, qui sui amore præcipit tamquam finem, ad quem omnia alia præcepta, & vniuersæ virtutum actiones diriguntur. Quod significat Paulus, dicens: Finis præcepti est charitas, de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta. Et regius vates cum ait: Omnis consummationis vidi finem, latum mandatum tuum nimis. Quod mandatum latissimum charitatis præceptum esse docet Augustinus in hæc verba. Latum mandatum non intelligo, nisi charitatem. Et infra. Latum est mandatum charitatis nimis, mandatum illud geminum, quo iubetur Deus & proximus diligi. Quid autem latius, quam ut ibi pendeat tota lex, & omnes Prophetæ? Deinde primum est in necessitate obseruationis, quia sine Dei dilectione, nec homo Dei similitudinem habet, nec ita ut proximè ad vitam æternam sibi proficiat, alias leges & mandata custodit. Tandem est hoc primum mandatum in ordine dignitatis, quia dignissimam virtutem continet, & dignissimam eius actionem iubet, à qua supremus ordo supreme Hierarchiæ Seraphinorum vocatur, ab amoris nempe ardore, quo Deum diligunt, & dilectionis igne, quo spiritualiter succenduntur. Quare ergo hoc primum ac maximum mandatum vocatum est, nisi quia vitæ spiritualis perfectionem comprehendit, quæ prima est, & maxima omnium virtutum, prima, quia finis reliquarum, in quam tendunt; & maxima, quia per se vniuersis nobilior, Angelis & iustis charior, & Deo ipsi sine vlla nota dubitationis acceptior.

Nec minus perspicuè hanc veritatem insinuant verba, quæ post editionem secundi mandati de proximi dilectione subduntur. In his duobus mandatis vniuersa lex pendet, & prophetæ. Quid namque est vniuersa lex, & omnia mandata ex his duobus præceptis pendere, nisi ab illis, tamquam ex principiis & fontibus exoriti, & ad illa optima ratione complenda tamquam ad scopum & finem ordinari? Quod si charitas Dei, & proximi his duobus mandata præceptis, principium, & finis vniuersæ legis est, relinquitur, eam (quæ scilicet hic præcipitur) ab ipsa spiritualis vitæ perfectione non secerim; quæ ut principium, & primus motor ad legis obseruationem instigat, & ut scopus, & finis ipsam legis custodiam perficit, atque consummat. Sed quo pacto charitas perfecta his

D. Thom. opusc. de dilectio. Dei c. 1.

Deut. 6.

1. Tim. 2.

Psal. 118.

Aug. ser. 2. ad Gal. 118.

Matth. 22.